

تربیت خانواده

درسیره نبوی

دکتر محمد رضا شرفی

دانشیار، دانشگاه تهران

شرکت چاپ و نشر بین الملل

شرکت چاپ و نشر بین الملل

نام کتاب: تربیت خانواده در سیره نبوی

مؤلف: محمدرضا شرفی

نوبت چاپ: دوم - پائیز ۱۳۹۶

لیته گرافی، چاپ و صحافی: آبینگار، ایمان

سازگان: ۱۰۰۰ نسخه

قیمت: ۹۵۰۰ ریال

صفحه آبی: بهری ابراهیمی

طراحی جلد: محمدرضا نبوی

مسئول تولید: سرفی شایسته

شابک: ۹۷۸-۹۶۱-۳۰۴-۸۶۸-۵

دفتر مرکزی:

تهران، میدان استقلال، سعدی جنوبی، پلاک ۲،

طبقه سوم

تلفن: ۰۲۱-۳۳۹۲۲۹۵۹

نمابر: ۳۳۱۱۸۶۰۲

فروشگاه مرکزی:

میدان فلسطین، ضلع شمال شرق، پلاک ۴ و ۵

تلفن: ۰۲۱-۸۸۹۲۱۹۸۰

نمابر: ۸۸۹۰۳۸۴۳

Email: intlpub@intlpub.ir

www.intlpub.ir

سرشناسه:

عنوان و نام پدیدآور:

مشخصات نشر:

مشخصات ظاهری:

شابک:

وضعیت فهرست‌نویسی: فیا

یادداشت:

موضوع:

موضوع:

موضوع:

موضوع:

موضوع:

موضوع:

موضوع:

شناسه افزوده:

رده‌بندی کنگره:

رده‌بندی دیویی:

شماره کتابشناسی ملی:

شرفی، محمدرضا شرفی - ۱۳۱۰ -

تربیت خانواده در سیره نبوی / مؤلف محمدرضا شرفی.

تهران، سازمان تبلیغات اسلامی، شرکت چاپ و نشر بین الملل، ۱۳۹۱

ص ۱۸۴

۹۷۸-۹۶۱-۳۰۴-۵۶۸-۵

فیا

کتابنامه: ص ۱۷۹

محمدا(ص)، پیامبر اسلام، ۵۳ قبل از هجرت - ۱۱ ق. -- نظریه

درباره خانواده

محمدا(ص)، پیامبر اسلام، ۵۳ قبل از هجرت - ۱۱ ق. -- نظریه

درباره تربیت خانوادگی

خانواده -- جنبه‌های مذهبی -- اسلام

خانواده -- جنبه‌های اخلاقی

خانواده -- جنبه‌های روانشناسی

تربیت خانوادگی (اسلام)

زناتوشی (اسلام)

سازمان تبلیغات اسلامی، شرکت چاپ و نشر بین الملل

۱۳۹۱ خ ۲/۹/۲۴ BP

۲۹۷/۹۳

۲۹۹۸۶۱۵

همه حقوق محفوظ است. هرگونه نسخه‌برداری، اعم از زیراکس و بازنویسی، ذخیره کامپیوتری اقتباس کلی و جزئی (به جز اقتباس جزئی در نقد و بررسی، اقتباس در گیومه در مستندنویسی و مانند آنها) بدون مجوز کتبی از ناشر ممنوع و از طریق مراجع قانونی قابل پیگیری است.

فهرست

۹	مقدمه
۱۱	در ضرورت تألیف این اثر
۱۵	فصل اول: الگوی تشکیل خانواده
۱۷	بخش اول: تأسیس خانواده مطلوب
۱۹	انگیزه شناسی
۱۹	نگین چیست؟
۲۰	انواع انگیزه ها در ازدواج
۲۱	الف) انگیزه های ناشناخته
۲۱	ب) انگیزه های معلوم
۲۱	۱. ازدواج اجباری
۲۳	۲. ازدواج اضطراری
۲۴	۳. ازدواج با انگیزه ترحم
۲۶	۴. ازدواج با انگیزه مهاجرت
۲۸	۵. ازدواج با انگیزه اقتصادی
۳۰	۶. ازدواج با انگیزه زیبایی دوستی
۳۲	۷. ازدواج با انگیزه تفنّن
۳۴	۸. ازدواج با انگیزه تنوع
۳۶	۹. ازدواج با انگیزه رهایی از فقر (غلبه بر تنهایی)
۳۹	۱۰. ازدواج با انگیزه تکوین هویت
۴۲	ازدواج با انگیزه تأمین غرایز
۴۵	ازدواج شیدایی
۴۷	ج) انگیزه های مطلوب
۴۸	۱. ازدواج با انگیزه الهی
۵۰	۲. ازدواج با انگیزه کمال

۵۳	۳. ازدواج با انگیزه تأمین نیازها
۵۶	جایگاه نیازها در تشکیل خانواده
۵۹	۴. ازدواج با انگیزه امنیت
۶۲	شیوه‌های انگیزه‌شناسی
۶۲	شیوه‌های مستقیم
۶۳	۱. طرح پرسش و پاسخ
۶۳	مواهل مؤثر در اعتمادسازی فضای گفتگوها
۶۵	نمونه پرسش‌های صریح
۶۵	نمونه پرسش‌های ضمنی
۶۶	۲. توسعه سرفصل‌ها
۶۷	۳. ادبیات ویژه
۶۸	دسته دوم: شیوه‌های غیر مستقیم
۶۸	روش گفتگوی آزاد
۷۰	جمع‌بندی و نتیجه‌گیری
۷۵	فصل دوم: الگوی تدبیر و تقویت خانواده
۷۷	مقدمه
۷۸	بخش اول: تدابیر شناختی (معرفتی)
۷۹	آثار شناخت همسر
۸۱	عرصه‌های شناخت همسر
۸۱	۱. شناخت ظرفیت‌ها و قابلیت‌ها
۸۲	۲. شناخت نیازهای اساسی (روانی)
۸۳	۳. شناخت گرایش‌ها و تعلقات
۸۴	۴. شناخت اهداف و آرزوها
۸۶	۵. ضعف‌ها و کاستی‌های شخصیت
۸۹	۶. شناخت دردها و دغدغه‌ها
۹۲	جمع‌بندی و نتیجه‌گیری

۹۵	بخش دوم: تدابیر عملی (کاربردی).....
۹۵	۱. تعدیل خواسته‌ها.....
۹۸	۲. مشارکت و معاضرت.....
۱۰۲	۳. رشد معنوی.....
۱۰۴	۴. وقار و متانت.....
۱۰۶	وقار و متانت در سیره نبوی <small>صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ</small>
۱۰۷	۵. ملامت گفتار و رفتار.....
۱۰۹	۶. مَدابیت و آراستگی.....
۱۱۰	۷. تیزی و پارسنگی.....
۱۱۲	۸. مدیریتِ زمان.....
۱۱۵	۹. توسعهٔ کیفی و مکفی زندگی.....
۱۱۸	۱۰. خوش خلقی.....
۱۲۰	آثار خوش خلقی در زندگی.....
۱۲۱	۱۱. ادای حقوق خانواده.....
۱۲۴	۱۲. مهرورزی.....
۱۲۵	جمع‌بندی و نتیجه‌گیری.....
۱۲۷	فصل سوم: الگوی نشاط و مدیریت عاصمی خانواده.....
۱۲۹	مقدمه.....
۱۲۹	عوامل نشاط و مدیریت عاطفی خانواده.....
۱۲۹	۱. آینده‌نگری.....
۱۳۱	۲. تنش‌زدایی.....
۱۳۴	۳. سپاسگزاری.....
۱۳۸	۴. کرامت.....
۱۴۱	۵. مودت و صمیمیت.....
۱۴۳	جایگاه دوستی در رفتار رسول خدا <small>صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ</small>
۱۴۵	۶. روح‌مدارا و سازگاری.....

- کارکردهای مدارا و سازگاری در خانواده ۱۴۹
۷. بینش پویا ۱۵۰
۸. هوش هیجانی ۱۵۳
- هوش عمومی (IQ) و هوش هیجانی (EI) ۱۵۳
- مهارت‌های هوش هیجانی ۱۵۳
۹. ممدلی و همزیانی ۱۵۹
۱۰. نشاط‌آفرینی در اطرافیان ۱۶۱
- آثار و کارکردهای شادکردن دیگران در شادکامی فردی و خانوادگی ۱۶۳
۱۱. مثبت‌گرایی ۱۶۴
۱۲. ایجاد سبب نگرش قرآنی ۱۶۷
- آثار نگرش قرآنی بر نشاط‌زندگی ۱۶۹
۱۳. مزاج معتدل و معتزن ۱۷۰
- آثار مزاج در شادکامی خانواده ۱۷۳
۱۴. تبسم و خوشرویی ۱۷۵
- آثار تبسم و خوشرویی در نشاط خانواده ۱۷۷
۱. زائل‌شدن غم و اندوه ۱۷۷
۲. زدودن کینه‌ها و خصومت‌ها ۱۷۷
۳. تقویت حسن مشارکت ۱۷۸
- منابع ۱۷۹

مقدمه

قرآن کریم در سوره جاز "اسوه حسنه" نام می برد، ابتدا در سوره احزاب، پیامبر اسلام ﷺ را سرمشق نیکو معرفی می کند و پس از آن در جای دیگر از سوره بقره حضرت ابراهیم علیهِ السلام و کسانی که با ایشان در ایمان به خدا همراهی کردند، را سرمشق برمی شمارد. لذا رسول مکرم اسلام ﷺ به عنوان عالی ترین صفت الگوی اخلاقی در همه عرصه های زندگی فردی، خانوادگی و اجتماعی مورد تأسی و توجه جامعه بشری است و از جمله سیره علمی و عملی حضرتش برای زوجهای جوان که با آرزوهای زیادی تشکیل خانواده می کنند، راهنمای نجاتبخش و امیدآفرینی است که با مطالعه دقیق بیانات آن حضرت و نیز زندگی شان، امکان دستیابی به حیات طیبه مهیا خواهد بود. نهایت پاکیزه ای که در پرتو ایمان و عمل صالح، تحقق می یابد.

از این روی، بخشی از فرمایشات و عملکردهای پیامبر اسلام ﷺ که ناظر به نهاد خانواده است، در سه فصل، ذیل عناوین؛ "الگوی تشکیل خانواده"، "الگوی تدبیر و تقویت خانواده" و "الگوی نشاط و مدیریت عاطفی خانواده" ارائه می شود. در فصل اول به لحاظ تأثیر نوع انگیزه جوانان در مدیریت زندگی مشترک، به مبحث انگیزه شناسی ازدواج پرداخته و سه دسته انگیزه های ناشناخته، نامطلوب و مطلوب مورد

تجزیه و تحلیل قرار می گیرند. و از منظر روانشناسی کمال به پاره ای از انگیزه های مذکور ورود پیدا کرده و با بررسی عامل زیرساخت انگیزه های نامطلوب به آسیب شناسی آنها پرداخته شده و پس از آن به انگیزه های مطلوب و نیز شیوه های انگیزه شناسی اشاره می شود.

در فصل دوم، مباحث مربوط به تدبیر و تقویت خانواده ذیل دو بخش "تدابیر شناختی" و "تدابیر عملی" به روند تأثیرگذاری هر کدام از عوامل که در در تحکیم، پایداری و تعالی خانواده پرداخته و سهم هر یک در سپرد زندگی خانوادگی، مورد بررسی و ارزیابی قرار می گیرد.

در فصل سوم، مطالبی که ذیل عنوان "الگوی نشاط و مدیریت عاطفی" ارائه می شود، در دو بخش تدوین می گردد، ابتدا در بخش اول، "عوامل نشاط و مدیریت عاطفی خانواده" ارائه خواهد شد و مؤلفه هایی نظیر آینده نگری، تسر زنجیری، اسگزاری، کرامت، مودت و صمیمیت، بینش پویا، هوش هیجانی، مدیریت همزبانی، نشاط آفرینی در اطرافیان، مثبت گرایی، ایجاد و تقویت بحرش آتش، مزاج معتدل و معقول و تبسم و خوشرویی مطرح می شود که هر کدام سهمی در حفظ و افزایش نشاط و شادابی خانواده دارند.

در بخش دوم از فصل سوم نیز به بررسی آثار مزاج معتدل و معقول و نیز آثار تبسم و خوشرویی پرداخته و کارکردهای آنها را در خانواده ارائه می دهیم.

سعی نویسنده غالباً معطوف به محور قرار دادن فرایست سول اکرم صلی الله علیه و آله و استناد به بخشهایی از سیره عملی ایشان بوده است. امید می رود که مطالعه این اثر برای خانواده های جویای کمال معنوی و اخلاقی و به ویژه زوجهای جوان، مفید و مؤثر واقع شود.

دکتر محمدرضا شرفی

عضو هیئت علمی دانشگاه تهران